

Johanna is de mooiste

Architectuur- en designprijzen zijn er genoeg, maar niet een ervan biedt woonarken en -schepen het podium dat ze verdienen. En dat terwijl waterwoningen een vast onderdeel zijn van onze leefomgeving met exemplaren die niet onderdoen voor een vrijstaande villa.

De Woonboot-van-het-Jaarverkiezing laat zien hoe mooi wonen op het water zijn kan.

Dit jaar waren er drie genomineerden. De hoogste eer was weggelegd voor woonschip Johanna, een verbouwde Kempenaar. Woonark De Barn won de publieksprijs en woonark WAVE uit Amsterdam-Noord viel net buiten de prijzen.

Ontwerpers en bouwers van waterwoningen hebben op een heel bijzondere manier te maken met het weer en de wisseling der seizoenen – wind, water, ijs en (getijden-) beweging – niet alleen wat beleving betreft, maar ook als het gaat om technische installaties en energievoorziening. Vaak is het woekeren met ruimte, regels en budget. Desondanks worden er elk jaar opnieuw drijvende paleisjes opgeleverd, slim ontworpen en goed vormgegeven.

Dit jaar kwam de breedte van het begrip 'woonboot' goed tot uitdrukking. De inzendingen varieerden van een drie verdiepingen tellende watervilla tot een varende recreatiewoning. Opvallend was dat maar liefst tien van de dertien inzenders hun woonboot voorzagen van infraroodpanelen, lage-temperatuurverwarming, een warmtepomp, zonnepanelen en andere duurzame oplossingen. In veel gevallen was de waterwoning zelfs energieneutraal of leverde meer energie dan nodig voor eigen gebruik. Nieuwe woonbootbewoners lijken alvast te laten zien hoe 'van het gas af' werkt in de praktijk.

Nautische details

Het ontwerp van het winnende woonschip Johanna is van de hand van ANA architecten.

De transformatie van Kempenaar tot varende woonschip is uitgevoerd door werf Moed en Van Gulpen in Harlingen. Niet iedereen aan boord van de Johanna was meteen enthousiast over het wonen op een woonboot. De belofte aan de kinderen was daarom dat het een écht huis moest worden, zonder scheepse details als slaapkooien met laddertjes, kruip-door-sluipdoorgangtjes en patrijspoorten. Toch komen jachtbouw en woningbouw prachtig samen in dit voormalige vrachtschip. Door de conventies overboord te gooien en van het schip een huis te maken waar je van kop tot kont doorheen kunt kijken en waar alle woonniveaus met elkaar in verbinding staan, hebben de nautische aspecten juist de aandacht gekregen die ze verdienen.

Vanuit de hal onder het stuurhuis word je bijvoorbeeld verrast door de vorm en omvang van het voormalige laadruim, en vallen de ronde patrijspoorten in het moderne interieur extra op, net als de zeeg van het schip. Die ronde doorbulting is bijna heilig: toen een paar schippers na het inkorten van het schip (zodat het op de ligplaats in IJburg zou passen) van mening waren dat de zeeg niet meer mool was, heeft de eigenaar opdracht gegeven die te corrigeren. Ook een klein stukje klinknagels met trap van de oude laadvloer laat nog wat van het vrachtschip zien. Dat 'ontschepen'

is dus – wat de jury betreft gelukkig! – niet helemaal gelukt. Als het gaat om duurzaamheid geeft de oude Johanna het goede voorbeeld. Haar stalen huid en vele ramen zijn degelijk geïsoleerd, waardoor het water op een lage temperatuur door een warmtepomp (met als bron luchtventilatoren op het voordek) verwarmd kan worden. Het energieverbruik wordt vervolgens op de smartphone gemonitord, zodat ook het gedrag groener wordt. Daardoor scoort het varende woonschip op alle criteria hoog – en het heeft nog iets extra's: eigenzinnigheid.

1-5. Het winnende varende woonschip Johanna, een ontwerp van ANA architecten. 1. Het riante terras midscheeps is vanuit de binnenruimte via een trap bereikbaar. 2. Het instrumentarium in de stuurhut ziet er nog net zo uit als toen het nog een Kempenaar (vrachtschip) was. 3-5. Geen slaapkooien met laddertjes, kruip-door-sluipdoorgangtjes en patrijspoorten. Het schip werd een huis waar je van kop tot kont doorheen kunt kijken en waar alle woonniveaus met elkaar in verbinding staan. 6. Woonark de WAVE van Attika architecten. Een in hoogte verspringend dak geeft de ark dynamiek. 7 en 8. Publieksleveling was woonark De Barn in Nigtevecht, architect Bob Ronday • Foto's 8 en 9: Luuk Kramer.

Woonark aan de Vecht

Publiekswinning was woonark De Barn uit Nigtevecht, ontworpen door architect Bob Ronday. ABC Arkenbouw uit Urk tekende voor de uitvoering. Als je zo'n unieke locatie naast een molen aan de Vecht weet te veroveren, kun je je alleen maar bescheiden opstellen. De iconische vorm van een boerenschuur maakt dat De Barn perfect past in dit Hollandse landschap.

Architect Ronday opende de kopse kant aan het water met een kleine uitsparing in de zijwand om het zicht op de molen te behouden. De grote vouwwand onthult een trap naar de tuin, die tegelijk een beschutte zittribune is. Via de fikse vide laat de glazen pui veel licht binnen voor de benedenverdieping; slim hoe met deze vide het vaak voorkomende gangetje met deuren naar de slaapkamers is voorkomen.

Houten gevel

Ook buiten is gezocht naar harmonie met de omgeving: de houten gevel van Fraké is ook voor de schuur in de tuin gebruikt. Uit de variërende plankbreedtes spreekt de zorgvuldigheid van het ontwerp – nergens is voor een kozijn een zaagsnede nodig. De hemelwaterafvoer is uit het zicht verborgen, achter de houten gevel, en de beplanting is zorgvuldig lokaal gekozen. Innovatief zijn de zowel in de vloer als deels in de wanden van het betoncasco gestorte leidingen waaruit de warmtepomp zijn warmte haalt. In het opvallende geknikte dak van De Barn zijn de zonnepanelen haast onzichtbaar geïntegreerd. Een voorbeeldig en compleet plaatje. En dat vond niet alleen de jury, maar ook het publiek. De grote meerderheid van stemmen ging naar Nigtevecht, waardoor De Barn zich de

publiekswinnaar van de Woonboot-van-het-Jaarverkiezing 2017 mag noemen.

Geraffineerde doorsnede

Waarom woonark WAVE in Amsterdam Noord naar een golf genoemd is terwijl hij aan vlak water ligt, begrijp je direct bij aankomst. De vorm is allesbehalve rechthoekig, rechtaan: een in hoogte verspringend dak geeft de ark vanbuiten dynamiek, en levert vanbinnen allerlei verschillende ruimtes op, zoals het kleine kamertje in de nok, waar je je als in een stuurhut even kunt terugtrekken. Doordat Attika architecten bij het ontwerp gestart is vanuit de doorsnede in plaats van vanuit de plattegrond, is die doorsnede bijzonder geraffineerd. En de

architect heeft zich niet laten beperken door de vaak vrij dwingende rechthoekige vorm van een ark: de hoge, lage, grote en kleine ruimtes wisselen elkaar speels af en leveren samen verrassende ruimtelijke verbindingen, doorkijkjes en uitzichten op. De keuze voor de afwisselende ramen pakt goed uit; de glaspuien veranderen in omkaderingen die van het uitzicht schilderijtjes maken. En daardoorheen zie je gelijk nog een gevolg van de afwijkende doorsnede: je staat op gelijke hoogte met de eendjes. Vanwege een beperkt budget is zowel binnen als buiten gekozen voor stoere, haast ruwe materialen, wat het conceptuele gevoel van de ark versterkt. Een lekker leefbaar huis gebouwd door ABC Arkenbouw uit Urk.